

El pont de Vilomara, Sant Benet i les tines

16 de gener de 2022

Itineraris: circular des del Pont de Vilomara i del Pont de Vilomara a Sant Benet de Bages

Pont gòtic de Vilomara. Foto de Jordi Gironès.

Les excursions d'aquest mes de gener ens permeten gaudir d'importants elements patrimonials relacionats amb la història, l'art i la natura mitjançant el seguiment del Llobregat a través del mateix curs del riu mitjançant el GR-270 o bé per camins del seu entorn.

Vegetació entre pinedes i poblaments herbacis

Aquest tram del Llobregat recorre un paisatge despoplat, cobert en bona part per pinedes de pi blanc amb sotabosc de brolles calcícoles, bàsicament amb romaní, bruc d'hivern, botja groga, esteperola i ginestera, en un terreny dominat pels gresos i les calcàries de l'Eocè (Cenozoic). Els marges del riu, però, estan desforestats de manera natural o antròpica amb poblaments herbacis dominats per gramínies, amb còdols i fangars, i alguns salzes.

El pont medieval de Vilomara

El pont gòtic de Vilomara està situat a l'antic camí ral que anava del Bages a Barcino passant per la serra de l'Obac i la comarca del Vallès. Al segle V, durant la invasió de l'Imperi Romà, aquest camí ral probablement va ser un dels camins de penetració dels invasors.

El Pont de Vilomara té una estructura similar al Pont Vell de Manresa amb la forma dels tradicionalment anomenats ponts d'esquena d'ase. Està estructurat en nou arcades de mamposteria d'obertura desigual,

l'amplada de les quals tendeix a créixer a mesura que s'acosten al centre. Mesura 130 m. de llargada i els arcs són de mig punt, excepte un que és ogival. Es recolzen sobre fermes pilars; els dos centrals, aigües amunt, acaben en forma rectangular i per l'altra cantó es veuen reforçats per unes torres rodones adossades. En la part alta d'un dels pilars hi ha una obertura per tal de donar sortida a un possible embat de l'aigua. Les interarcades presenten reforços en espiga i degradació. El parament exterior és força regular; els carreus de la base són més grans que la resta i estan fonamentats en la mateixa roca. L'escut de Manresa esculpit al mig del pont delimita els termes de Manresa i El Pont de Vilomara i Rocafort.

Les tines de Talamanca

Les tines de la Casa de les Tines és un conjunt de set tines del municipi de Talamanca (Bages) protegit com a bé cultural d'interès local. Aquest grup de tines es troben a prop dels Tres Salts (indret arran del curs del Llobregat), en un camí forestal. Són set, arrencades una al costat de l'altra. Tenen forma semicircular, amb la coberta de falsa volta.

Les terres en què se situen les set tines pertanyien al mas Generes i altres al monestir de Sant Benet de Bages. En el moment de la màxima utilització del terreny, però, un cop construïdes les tines (S. XVIII-XIX) sabem que pertanyien al mas de les Generes. Aquest moment coincideix amb la gran expansió de

Més informació del pont de Vilomara : https://ca.wikipedia.org/wiki/Pont_g%C3%B2tic_de_Vilomara

Tines de Talamanca. Foto de Jordi Gironès.

la vinya. La seva situació aïllada s'explica per la dificultat que representava transportar el raïm fins a la masia, sent molt més fàcil de transportar-lo un cop ja havia fermentat i lliure del pes dels residus. Amb la fil·loxera les tines entraren en desús. Actualment hi ha una casa de nova construcció just al davant que actua com a forn de ceràmica.

Fetes a partir de rebla, algunes conserven l'interior amb plaques de ceràmica. Per la part superior hi ha una porta per la qual s'accedia al capdamunt de la tina per poder premsar el raïm i per la part inferior hi havia una boca per treure el vi. La construcció està formada per set tines alineades i una barraca. Actualment hi ha una casa de nova construcció al costat que s'usa com a taller de ceràmica.

La planta de les tines és de forma circular. La part inferior dels murs és feta amb pedra i morter de calç. Els dipòsits són recoberts de rajoles de ceràmica envernissada lleugerament corbades i la seva obertura superior, està tapada per peces ceràmiques amorterades i al centre hi ha una obertura. La part superior dels murs és feta amb pedra sense material d'unió, i s'hi localitzen les entrades de les tines i, en alguns casos, finestres. Les entrades a les tines consisteixen en muntants verticals coronats generalment amb una llinda. Sobre els murs s'estén el voladís, fet amb pedres més planeres. La coberta és feta amb el mètode d'aproximació de filades i al damunt s'hi estén una capa de sorra i pedruscall.

Les tines de les Solanes

La construcció d'aquestes tines se situa al marge del camí que ressegueix la riera de Mura. És un

conjunt format per onze tines de dipòsit circular i dues edificacions auxiliars. La part inferior dels murs, que confereixen l'estructura dels dipòsits de les tines, és construïda amb pedra i morter de calç, i a la part superior, amb pedra sense material d'unió. Els interiors dels dipòsits es presenten recoberts de rajoles de ceràmica envernissada lleugerament corbades. Sobre els murs s'estén el voladís, fet amb pedres més planes. Les cobertes existents són fetes amb el mètode d'aproximació de filades, sobre les quals s'estén una capa de sorra i pedruscall.

El primer grup amb què ens trobem és format per vuit tines i les dues edificacions auxiliars. Les vuit tines presenten l'interior del dipòsit circular i la planta exterior rectangular. La disposició de les tines es fa al voltant de l'edificació auxiliar més gran. Per descriure-les començarem per la situada més al nord-est i prosseguirem amb les altres seguint la direcció de les agulles del rellotge.

Tines de les Solanes. Foto de Jordi Gironès.

Més informació de la Casa de les Tines: https://ca.wikipedia.org/wiki/Tines_de_la_Casa_de_les_Tines
 Més informació de les Tines de les Solanes: https://ca.wikipedia.org/wiki/Tines_de_Solanes

Sant Benet de Bages

Sant Benet de Bages. Foto extreta d'internet.

Història

El monestir de Sant Benet de Bages fou fundat entre els anys 950 i 960 pel magnat Sal·la, que anà a Roma a sotmetre directament la futura fundació a la Santa Seu (amb la qual cosa l'eximia de la jurisdicció civil i episcopal). El 967 hi ha l'acta de fundació i la dotació del monestir, i el 972, mort Sal·la, es consagrà una primera església. La comunitat passà una època difícil, per la mala administració dels abats, càrrec que Sal·la havia vinculat als seus descendents. El nomenament del primer abat per elecció el 1002 comportà un redreçament del monestir, que a finals del segle fou unit durant uns anys (1075-1118) al monestir llenguadocià de Sant Ponç de Tomeres. Devastat pels sarraïns el 1114, a finals del segle XII i principis del XIII es construïren l'església i el claustre actuals.

El 1593 fou unit al monestir de Santa Maria de Montserrat, que hi instal·là un col·legi d'arts el 1620. El 1633 s'enguixà l'interior de l'església malmès per un incendi. En els seus darrers temps s'hi retiraven els monjos montserratins vells.

El 1835, arran de l'exclaustració dels monjos, el monestir fou venut a particulars. El 1907, l'adquirí Elisa Carbó, mare del pintor Ramon Casas, que hi feu unes importants obres de restauració assessorades per Josep Puig i Cadafalch. Des del 1936, l'església està abandonada i necessita una gran reparació. La resta es manté bé gràcies a la cura dels seus propietaris, que en permeten la visita.

La talla de la Verge sembla originària del monestir i malgrat tenir-ne molt poca informació es pot datar al segle XIII per la seva factura.

La llosa del Sepulcre dels Calders està retallada per un cap, fet que indica que és de construcció anterior

a l'arcòsoli on va ser encabida després. En aquest sarcòfag, l'heràldica sense escut, dona una data incerta de finals del s. XII o principis del XIII. Podria ser que l'hagués fet construir Guillem, senyor de Calders que testà el 1208 destinant el seu cos i molts béns al monestir. Els seus descendents, entre els quals hi ha Guillem i Bernat, continuaren sent sepultats al claustre del monestir almenys fins a l'any 1290.

Ossera de Bernat Desprat i Berenguer Sacoma. Es creu que els finat eren familiars d'Arnau Sacoma, abat del monestir entre 1348 i 1374. L'ossera fou oberta a principis del s. XX i s'hi trobaren un setrill i un gerret actualment en col·leccions particulars.

Sarcòfag de Guillem de Boixadors. Pel seu estil i la manca d'escut en el senyal heràldic, pot ser datat a la primera meitat del segle XIII i coincidiria amb un Guillem, senyor de Boixadors, Terrers i Fullella que morí el 1237 i possiblement encarregà aquest sepulcre. La família dels Boixadors van contribuir a cobrir les despeses de les obres dels nous edificis que es feien al cenobi als s. XII i XIII. A canvi demanaven ser sepultats al monestir i que els monjos preguessin per les seves ànimes.

Llosa sepulcral dels Calders. Fou trobada a la cisterna del claustre i en el lloc que avui ocupa hi havia el portal d'entrada a la sala capitular del monestir. Pertanyia a un membre no definit dels Calders, potser Berenguer o Guillem. La família feu nombroses deixes al cenobi durant els s. XII i XIII i, com era habitual, demanava destinar un lloc per ser-hi enterrats. Probablement les dues ares provenen dels altars laterals de l'església del monestir. Anteriorment eren a les absidioles de l'església romànica on s'hi havien col·locat, amb gairebé tota seguretat, aprofitant-les de l'edifici anterior.

Descripció

El monestir de Sant Benet de Bages, situat en un paratge frondós i humit a la dreta del Llobregat, és un dels conjunts monàstics més interessants del país, amb elements que van des de l'època fundacional fins a l'època barroca. Actualment és un complex conjunt d'edificis que palesen la llarga història constructiva del cenobi que ha sofert una profunda restauració.

A partir del segle XIV s'alterà la distribució original del conjunt: al S del claustre (al lloc del primitiu refetor) es construí un llarg cos d'edifici amb una estructura d'arcs diafragma que allotjava el celler i, en dos pisos superiors, cel·les de monjos. A l'O es formà el pati d'entrada al monestir, amb l'hostatgeria, la sala capi-

Més informació de Sant Benet: https://ca.wikipedia.org/wiki/Monestir_de_Sant_Benet_de_Bages

tular nova i altres dependències (al lloc de l'antic dormitori). Al sector N d'aquest pati es construí, a partir de 1627, el palau abacial. Aquestes noves estances es van construir al voltant del pati d'entrada, conegut com a Pati de la Creu. Destaca el Palau Abacial, una construcció gòtica de dues plantes. Les seves cobertes eren de fusta, recolzades en arcs de diafragma Al N del claustre hi ha l'església. A l'E hi havia la sala capitular, avui desapareguda.

L'església és de planta de creu llatina, amb una nau (de 25 m de llarg per 7'5 d'ample) coberta per volta lleugerament apuntada, dividida per tres arcs torals. El transsepte té el braç sud més baix i més curt que no el del costat N. Tots dos són coberts per volta de canó apuntada i tenen buidats en el mur dues petites absidioles. L'absis central és l'únic visible a l'exterior. El portal principal, a la façana de ponent, és d'arc de mig punt, sense timpà, amb quatre arquivoltes sobre columnes amb capitells de l'escola dita rossellonesa. Un altre portal, obert al braç S del transsepte, dona al claustre. El 1569, se n'obrí un altre a la nau per comunicar també amb el claustre. Sota l'altar major hi ha una cripta, molt transformada en època barroca, que guardava el suposat cos de Sant Valentí, que Sal·la havia portat de Roma en fundar el monestir.

A ponent l'església té adossada la imponent massa del campanar, de base preromànica i cos d'època romànica, sobrealçat posteriorment amb el pis de les campanes. Sobre el primer arc toral de la nau de l'església s'alça un comunidor en forma de torre-campanar de dos pisos.

El claustre és la part més interessant del conjunt. És format per quatre galeries de sis arcs cada una. Els 64 capitells del claustre són de gran valor iconogràfic: n'hi ha amb decoració vegetal estilitzada o geomètrica i també de figuratius amb motius d'inspiració mitològica, d'inspiració cristiana o amb escenes humanes o d'animals.

Els capitells que hi ha en unes arcades que podrien ser de la sala capitular antiga a l'E i alguns altres són els més antics de tot el claustre i poden datar-se de la segona meitat del segle X.

Ares. Tallades en forma semicircular per tal d'adaptar-se a la curvatura de l'absidiola on anaven col·locades. Actualment estan adossades a la paret per la seva banda frontal a l'invers de com estarien originàriament. Ambdues se sostenen per una única columna, proveïda de base, d'uns 70 cm d'alçada.

La primera, situada a mà esquerra del passadís, fa 124x76 cm d'amplada en els seus punts més allun-

yats i un gruix de 12 cm. L'acabat de la curvatura és força tosc. La segona, se situa pràcticament davant la porta del celler, fa 165x77x12 cm i té unes característiques molt semblants a la primera però presenta un acabat més polit.

El pont natural de les Arnaules

Pont de les Arnaules. Foto extreta d'internet.

El pont de les Arnaules o pont Foradat és un pont natural de roca que es troba a la costa de la dreta de la vall del Llobregat damunt del pont de Vilomara, però en terme de Manresa, a la zona coneguda com les Arnaules.

Es tracta d'una llarga llenca de roca calcària nummulítica que ha quedat separada del vessant per on discorre un petit i esporàdic torrent, formant un pont natural de roca que uneix els dos costats. La calcària nummulítica és una roca especialment dura, resistent a l'erosió. Si l'observem de prop, millor allà on tingui fractures recents, veurem que està feta de fòssils com lleties, els nummulits, cimentats per una matriu calcària. La capa de calcària nummulítica que forma el pont natural queda ja ressaltada al perfil del vessant de les Arnaules, perquè l'erosió n'ha anat buidant els materials de sobre i de sota. Al punt del pont, la capa de calcària deuria tenir dues esquerdes o diàclasis prèvies, paral·leles. L'acció erosiva del torrent, petit però amb molt pendent, ha esfondrat el terreny a partir de l'esquerda interior, aïllant l'esvelt pont de roca que, per ara, resisteix. El pont de les Arnaules mesura 27 m de longitud total, dels quals 13,2 m corresponen al tram buit per ambdós costats, l'amplada oscil·la entre els 2,7 m de la secció més ampla als només 85 cm de la més estreta i queda suspès a 10,7 m, damunt del torrent.

Els textos han estat extrets de Viquipèdia

Jordi Gironès
SEAS, gener de 2022